

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita B. Francisci Xaverii

Torsellini, Orazio

Coloniae Agrippinae, 1610

VIII. Obedientia & humilitas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42323

Iaponia misit, Quæso vos, inquit, fratres
 carissimi, vt me in agendis Deo gratiis
 pro tanto beneficio adiuuetis. Iam singu-
 lari Dei munere in Iaponiam perueni-
 mus, vbi summa est rerum omnium ino-
 pia. quod equidem in maximis diuinæ
 prouidentix beneficiis numero: namq;
 aliis in locis ciborum commodorumque
 copia plerumque homines inuitat ad ef-
 frenatas corporum cupiditates explen-
 das. Itaque & eorum animi, Euangelicæ
 paupertatis expertes, cælestium donorū
 deliciarumque inopiâ laborant; & sæpe
 etiam corpora, morbis aliisq; incommo-
 dis afflictâ, haud leues breuesque intem-
 perantiæ luunt pœnas.

CAPVT VIII.

Obedientia & humilitas.

NE c se cæterarum rerum facultate
 magis quàm sua libertate arbitrioq;
 abdicauerat, in quo summa obedientiæ
 la⁹ cernitur. Quæ virtus præcipuū Socie-
 tatis IESV decus in Francisco inde vsque
 ab initio maximè enituit; cùm ab Igna-
 tio missus in Indiam est. Satis constabat,
 nauigationem Indicam non minùs peri-
 culosam esse, quàm longinquam. Et So-
 cietas,

cietas, qualiscunque erat, tum non imperio Ignatij, sed auctoritate, administrabatur. Franciscus tamen omnium præterquam obedientiæ immemor, promptius etiam paruit, quàm iubebatur: nullaque interposita mora, in posterum diem ad iter penè infinitum parauit se: vt summæ illi in obsequendo alacritati Deus vltimas Orientis oras aperuisse videatur. In Lusitania porrò Indiaq; incredibile dictu est, quàm libenti prolixoque animo exsequeretur quæcunque illi per literas præcepisset Ignatius. Itaque homini cuncta ad obedientiæ normam exigenti adeò satisfecit, vt non alius obsequij laude clarior fuerit; dignus prorsus tali magistro discipulus. Franciscus quippe tantum tribuebat Ignatij sanctimonix, vt eum tantquam cælestem diuinumque virum suspiceret. Quocirca illum in sermone, illum in litteris nominans, semper aut benedictum appellabat, aut sanctum. In reliquiaria quoque theca, quam suspensam gestabat è collo, Ignatij nomen ipse manu scriptum (absciderat enim eius epistolæ subscriptionem) vnà cum sacris reliquiis, suæque professionis formula, incluserat. Sociis autem præcipiens adiecere solitus erat: Hoc vobis pro vestra reuerentia obedientiaque aduersus

*Ignatio
quantum
tribuerit.*

san-

sanctum Patrem nostrum Ignatium præcipio. Haud minus fiducia Ignatio erat in modestia obsequioque Francisci. Eius rei vel illud certissimum indicium fuit, quòd res quamuis arduas sanè fidenter ei imperabat; haud dubius quin exsequendum foret, quicquid imperasset Xaverio. Proinde providens *velocem fore depositionem tabernaculi sui*, cum Franciscum præcipuum Societatis columen Romam reuocandum censuisset; epistolam ad eum ita scripsit, vt, expositis suis consilij causis, ad extremum vna litera, I. seorsum subscriptioni adiecta rem designaret omnem. Significabat scilicet ad eò se Francisci obedientiæ confidere, vt non dubitaret, quin Romam vel ex ultimis terris, & ex medio Euangelij cursu reuocanti, etiam nulla talis itineris causa demonstrata, obtemperaturus esset, vna dumtaxat litera, qua ire iuberetur, inuitatus. Neque sua Ignatium de Francisci obedientia opinio fefellisset: omnino enim illud, I, eius perpulisset animum vt è vestigio ab ultimo ferè Oriente in Europā iret, nisi ante Ignatij literas perlatas ille iam ad suorum laborū præmia abiisset in cœlū. Franciscus porrò, vt ipsi in omni vita obsequendi studio præstitit, ita sociis omnibus huius virtutis primam voluit esse

Ignatij opinio de Xaverij obedientia.

*Obedien-
tia commē
datio.*

esse curam. Ergo illos subinde & corā & per literas admonēs inculcabat, sine vera germanaq; obedientia, hoc est, prompta atq; hilari, verū germanumq; Societatis alumnum ac filium esse neminem. si quidem ea virtute vacuus cum animi lætitia fructuq; in Societate perseverare non posset. Præcipiebat igitur sociis, ut ex animo obsequentes, totos se ad arbitrium Præpositorum Societatis Ecclesiæque fingerent, ad eorum non modò imperium, sed etiam nutum intenti. Longè enim tutius esse regi quàm regere, & parère quàm imperare. Itaque Paulum Goani Collegij Rectorem, quem Iacobo Borbano è Franciscana familia eiusdem Collegij curatori parère iusserat, ad obsequendi studium incitans, ad eum scripsit. se quidem, si ipsius esset loco, nihil antiquius habiturum, quàm ut obtemperaret imperanti. Quippe non aliam esse certiozem tutiozemque rationem, rectà, ac sine errore, quò intendas perueniendi, quàm peritum itineris sequi ducem; contraque nihil periculosius, quàm suo arbitratu vivere. eorum, qui præsumunt, præcepta spernentem.

*Obediētia
Xaverij er
ga Episco-
pos eorūq;
Vicarios.*

Erga Episcopos verò, eorumque Vicarios, Xaverij veneratio iuxta & obedientia insignis fuit. Nam diuinum in eis numen venerans, ex illorum auctoritate sua munia.

nia obire gestiebat: eisdemque prorsus omnibus in rebus dicto audiens erat. Idem cæteros è Societate facere iuebat, à nostris hominibus obedientiæ in Præpositos Ecclesiasticos prodendum exemplum dictitans. Omnino cuiunque disciplina Societatis, quæ obedientiâ maximè continetur, cordi non esset, hunc à Societate censebat alienum: nec expectandum putabat dum grauius aliquid contra Societatis existimationem committeret, quem (vti principia se dabant) commissurum aliquando prouideret. Proinde, incolumi Societatis dignitate, missionem repræsentabat: vt & ille amandatus, quod facturus erat, faceret citiùs, & cæteri illius exemplo fierent in eodem genere cautiores. Eandem obedientiam aduersus Præpositos Ecclesiasticos exigebat à sociis, vt non conciones haberent ad populum, nō Societatis munera obirent, nisi facta ab Episcopo aut Vicario potestare: néue committerent vt Præpositi Ecclesiastici talib⁹ ministeriis iure offenderentur, néue vnquam ab illis, quamuis iusta causa oblata, sese abalienarent. Quòd si quando secus accidisset, sanè grauiter ferebat. Itaq; cùm duo Vicarij de Patrib⁹ duob⁹, qui apud eos erāt, cū Francisco questi essent per literas, protinus

*Obediētia
aduersus
Præpositos
Ecclesiasti
cos.*

nus ad illos scripsit, vt extemplo Vicarios adirent; & dexteram eorum suppliciter exosculati, peterent veniam; atque in posterum summam obseruantiaē significationē præferentes, singulis hebdomadis ad eos irent salutandi gratia. Talem verò tantamque modestiam ac submissionem necessariam esse dicebat; cum ad Diabolum superbię caput debellandum, tum verò ad Ecclesię Præpositos insigni obsequio promerendos; vt illis secundis ac propitiis Christiana res meliùs gereretur. Iam obedientiaē parens & diuinæ humanæque benevolentiaē conciliatrix humilitas in Francisco vel maximè enituit. Cuius indicia in eius vita nec pauca sunt, nec obscura. Nam proficiscens in Lusitaniam, vt suprà docuimus, comitum sedulò curauit equos: & perpetuò tum domi, tum in valetudinariis, ad abiectissima quæque ministeria auidissimè descendit. Goam autem Legatus Apostolicus cum venisset; Episcopi genibus aduolutus, literas regias ac Pontificium diploma tradidit, his non secus, quàm illi visum foret, vsurus. Quæ modestia sic Episcopi deuinxit animū, vt non magis in Xauario potestatem vereretur, quàm suspiceret modestiam. Præcipua verò Francisci in Ecclesię Præpositos venerationis fuit, quos.

Humilitas.

Reuerentia.

quos quasi Dei faciem præferentes diuino propemodum honore coluit. Namq; & venerabundus eorum osculari solitus est manus; & interdum ad eorum genua sese prostravit. Cæterum (quæ eius humilitas erat singularis) non solum aduersus Episcopum, eiusque Vicarios, verum etiam erga priuatos Sacerdotes & Clericos maximam semper obseruantiam ac submissionem adhibuit, pro omnium seruo magis, quam pro Legato Apostolico, se gerens. Nec verò exteriorem modò humilitatem coluit, indicem interioris; sed multo magis interiorem illam, quæ sita est in sui ipsius cognitione, dispiciendiq;. Etenim cum propter eximiam sanctimoniam haud secus quam vir Apostolicus suspiceretur; se tamen ipse nequissimum omnium mortalium iudicabat. Id quod vel ex plurimis eius literis perspici licet. Itaque sui contemptor vnicus non minus laudem & honorè, inuitamenta arrogantia, quam cæteri vituperationem ac dedecus, horrebat. Quippe honorem prorsus, honorantes ita auersabatur, vt iam cõstaret inter omnes, veterè illi simplicitatem esse cordi, fuci omnis & ambitionis expertem. Proinde laudabiliter & præclare ab se facta solerter occultans, si quando ea vulgare aliorum

*tia Xauerij
erga Eccle-
sia Præpo-
sitos.*

*Interior
humilitas*

*Honoris u-
dium.*

*Occulta-
tio donori-
calestium.*

utilitas cogeret, ita expromebat, ut ad alium quempiam crederes pertinere. Veluti ex Comorino Promontorio de rebus ab se gestis ad socios scribens, valetudinē agris pluribus per se restitutam attribuit pueris, quorum qualicumque usus erat operā. Itemque de cœlestibus gaudiis, quæ eodem loco Deus sua causa laborantibus impertiret, exponens, quod ipsimet usu venerat, quasi de alio quopiam citra mendacium narrat. Nec eius egregiam modestiam vlla res magis prodebat, quam insignis quidam in suis laudibus audientis rubor, intimæ humilitatis index. Quæ vni rei exemplo notasse satis erit. Goam ex ora Comorinensi reuersus, Iacobo Borbano sciscitante, verēne mortuum ab eo ad vitam reuocatum fama vulgasset, adeo pudore exanimatus est, ut Borbanum misericordia simul & verecundia instandi urgendi que ceperit. Dignitatis porro titulos adeo non amavit, ut eum Legatum esse Apostolicum per decennij spatium (tamdiu enim illis in locis vixit) præter Goanum Episcopum sciret nemo, ipso rem solerti consilio tegente. Neque prius suam aliis auctoritatem aperuit, quam necessitas subegit: nimirum ad proiectam Malacensis Præfecti audaciam retundendam. In quo tamen ipso
ita

*Insignis pu-
dor Xaue-
rij in suis
laudibus.*

*Titulorū
fuga.*

ita auctoritate est vsus, vt multo etiam magis modestia existeret quàm potestas. Iam (quoniã *ex abundantia cordis os loquitur*) pleræque eius cohortationes ad socios, totæ ferè ponebantur in arrogantiã & propriæ virtutis opinione radicitus ex animis euellenda. Quantus quisque Dei iudicio & existimatione esset, tãtum quemque dicebat esse, nihiloque maiorem; etsi mortales omnes secus existimarent. Quocirca eos monebat, ne quisquã bona de se hominum opinione efferretur; sed sui cognitione libratus demitteret se, illud animo reputans, alium se sua opinione ac Dei iudicio esse, alium hominibus videri. Cæterùm qui sui ipsorum notitia vacent, facilè mortalium inflatos laudibus extolli, ratos se tales esse, quales ab hominibus habeantur; veluti si Deum perinde possint & homines fallere. Illud autem ingemiscens subinde in ore habebat: O arrogantia venenũ Christianæ virtutis! quantum obsuisti, obes, obfutura es orbi terrarum! quàm es instituto & perfectioni Societatis IESV contraria! Quãto perè pijs & salutaribus Sociorum conatibus aduersaris! Negabat enim quenquam germanum Societatis IESV alumnum esse, ac Deo fideliter operam nauare posse, nisi contemptorem

Cohortationes de vera humilitate.

fui, & de seipſo ſuisque rebus abiectè demilleque ſentientem. Itaque, vt immodicos ſui æſtimatores, qui per humilitatis ſimulationem, aut propter nobilitatem maiorum ſuorum, in honore haberi vellent, nequibat cõcoquere; ſic verè humiles, ſeq; ac ſua contemnētes, quanquã infimæ ſortis homines, eximiè diligebat.

CAPVT IX.

Magnitudo animi, diuinæq; fiducia.

NE c verò hæc Franciſci humilitas eius abiiciebat mentem, quominus auderet alta ſpectare, ingentiaque conari; ſed nixus Deo, nihil arduum, nihil nimis amplum ducens, immenſa quadam magnitudine animi maxima quæq; moliebatur. Vbicunq; enim diuinus honor ageretur, nulli cedebat difficultati periculoſe. ita nihil moliebatur, quod non efficeret; nihil inchoabat, quod non abſolueret. Eſt hoc ſeruiorum Dei proprium, vt apud ſeipſos humiles & abiecti, in diuinis negotijs mirè fortes ſint atque conſtantes. Hæc altitudo animi, difficultatumque & periculorum contemptio, paſſim eminent in eius vita; & quidẽ ſæpe communis fortitudinis tantoperè vſatatum excedit modum, vt temeritas cenſe-